

**STRESUL PROFESIONAL ȘI STABILITATEA EMOȚIONALĂ A
FUNȚIONARILOR ELECTORALI ÎN PERIOADA PANDEMIEI COVID-19.
EXPERIENȚA REPUBLICII MOLDOVA**

Mariana IAȚCO

Doctor în științe politice, conferențiar universitar,
Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova
e-mail: iatsco44@hotmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-5424-3759>

Cristina BERLINSCHI

Doctorandă în științe juridice,
Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Chișinău, Republica Moldova
e-mail: cristina.berlinschii@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-6502-348X>

Statele din întreaga lume s-au confruntat în mod serios cu pandemia de COVID-19 în anul 2020, care, pe lângă preocupările semnificative de sănătate publică, a creat probleme în organizarea și desfășurarea alegerilor. Așa cum s-a demonstrat în prezentul articol, una din problemele generale a fost desfășurarea alegerilor și asigurarea dreptului constituțional de a vota în contextul pandemiei, menținând totodată siguranța și sănătatea funcționarilor electorali și minimizând riscurile de sănătate publică. Fără îndoială, acestea sunt cele două aspecte la care autoritățile electorale au trebuit să se gândească cel mai mult atunci când au organizat procese electorale, căutând un echilibru între drepturile democratice și riscurile de sănătate. Pandemia COVID-19 continuă să fie o provocare pentru exercițiul democrației reprezentative, iar organizarea alegerilor devine tot mai vulnerabilă și stresantă în condițiile pandemice. Funcționarii electorali sunt cei care în prima linie au trebuit să asigure desfășurarea alegerilor prezidențiale și parlamentare în condiții de muncă alerte pentru sănătate și securitatea lor. Riscurile de contaminare cu virusul COVID-19 la locul de muncă a generat o schimbare în starea lor psihică, fizică și emoțională. Aceste aspecte constituie elemente ale stresului profesional, în condițiile în care până la pandemie funcționarii electorali erau obișnuiți cu un tip de comportament la locul de muncă (birourile electorale).

Cuvinte-cheie: pandemia COVID-19, securitate și sănătate în muncă, proces de vot, stres profesional, alegeri naționale și locale, riscuri pentru sănătate.

**PROFESSIONAL STRESS AND EMOTIONAL STABILITY OF ELECTION OFFICIALS DURING THE
COVID-19 PANDEMIC. THE EXPERIENCE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA**

States around the world have seriously faced the COVID-19 pandemic in the year 2020, which, in addition to significant public health concerns, has created problems in the organization and conduct of elections. As demonstrated in this study, one of the general problems was the conduct of elections and ensuring the constitutional right to vote in the

context of the pandemic, while maintaining the safety and health of electoral officials and minimizing public health risks. There is no doubt that these are the two aspects that the electoral authorities had to think about the most when organizing electoral processes, seeking a balance between democratic rights and health risks. The Covid-19 pandemic continues to be a challenge for the exercise of representative democracy, and the organization of elections is becoming increasingly vulnerable and stressful in pandemic conditions. The electoral officials are the ones who, on the front line, had to ensure that the presidential and parliamentary elections were held in working conditions that are alert for their health and safety. The risks of contamination with the COVID-19 virus in the workplace have generated a change in their mental, physical and emotional state. These aspects are elements of professional stress, given that until the pandemic, electoral officials were used to a type of behavior at work (electoral offices).

Keywords: COVID-19 pandemic, safety and health at work, voting process, professional stress, national and local elections, health risks.

STRESS PROFESSIONNEL ET STABILITÉ ÉMOTIONNELLE DES RESPONSABLES ÉLECTORAUX PENDANT LA PANDÉMIE DE COVID-19. EXPÉRIENCE DE LA RÉPUBLIQUE DE MOLDOVA

Les états du monde entier ont été sérieusement confrontés à la pandémie de COVID-19 en 2020, qui, en plus d'importantes préoccupations de santé publique, a créé des problèmes dans l'organisation et le déroulement des élections. Comme le démontre cet article, l'une des questions générales était la conduite des élections et la garantie du droit constitutionnel de voter dans le contexte de la pandémie, tout en maintenant la sécurité et la santé des fonctionnaires électoraux et en minimisant les risques pour la santé publique. Ce sont sans aucun doute les deux questions auxquelles les autorités électorales ont dû le plus penser lors de l'organisation des processus électoraux, en cherchant un équilibre entre les droits démocratiques et les risques pour la santé. La pandémie de Covid-19 continue d'être un défi pour l'exercice de la démocratie représentative, et l'organisation des élections devient de plus en plus vulnérable et stressante dans des conditions pandémiques. Les fonctionnaires électoraux sont ceux qui, en première ligne, ont dû assurer le déroulement des élections présidentielles et parlementaires dans des conditions de travail. Les risques de contamination par le virus COVID-19 sur le lieu de travail ont généré un changement dans leur état mental, physique et émotionnel. Ces aspects constituent des éléments de stress professionnel, étant donné que jusqu'à la pandémie, les fonctionnaires électoraux étaient habitués à un type de comportement au travail (bureaux électoraux).

Mots-clés: pandémie de COVID-19, sécurité et santé au travail, processus électoral, stress professionnel, élections nationales et locales, risques pour la santé.

ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЙ СТРЕСС И ЭМОЦИОНАЛЬНАЯ УСТОЙЧИВОСТЬ СОТРУДНИКОВ ИЗБИРАТЕЛЬНЫХ КОМИССИЙ ВО ВРЕМЯ ПАНДЕМИИ COVID-19. ОПЫТ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

Все страны мира серьезно столкнулись с пандемией COVID-19 в 2020 году, которая, помимо серьезных проблем со здоровьем населения, создала проблемы в организации и проведении выборов. Как показано в данной статье, одним из общих вопросов было проведение выборов и обеспечение конституционного права голоса в условиях пандемии при сохранении безопасности и здоровья сотрудников избирательных комиссий и минимизации рисков для здоровья населения. Несомненно, это два аспекта, о которых избирательным органам приходилось больше всего думать при организации избирательных процессов, стремясь найти баланс между демократическими правами и рисками для здоровья. Пандемия COVID-19 продолжает создавать трудности для осуществления представительной демократии, а организация выборов становится все более уязвимой и напряженной в условиях пандемии. Избирательные чиновники – это те, кто в первую очередь должен был обеспечить проведение президентских и парламентских выборов в условиях повышенной готовности для своего здоровья и безопасности. Риски заражения

вирусом COVID-19 на работе вызвали изменение их психического, физического и эмоционального состояния. Данные аспекты представляют собой элементы профессионального стресса, учитывая, что до пандемии сотрудники избирательных комиссий привыкли к определенному типу поведения на работе (избирательные органы).

Ключевые слова: пандемия COVID-19, безопасность и здоровье на рабочем месте, избирательный процесс, профессиональный стресс, общегосударственные и местные выборы, риски для здоровья.

Introducere

Printre preocupările de bază ale Guvernului Republicii Moldova în ceea ce privește domeniul sănătății publice, una din problemele generale a fost desfășurarea alegerilor și asigurarea dreptului constituțional al cetățeanului de a vota în contextul pandemiei, menținând totodată siguranța alegătorilor și a funcționarilor electorali și minimizând riscurile de sănătate publică. În 2020, virusul COVID-19 a avut impact nu doar asupra sănătății publice și economiei statelor lumii, ci și asupra proceselor electorale.

În Europa, la începutul pandemiei, în 16 state a fost amânată desfășurarea alegerilor de toate nivelele sau a referendumurilor. Începând cu luna iunie, odată cu relaxarea măsurilor de combatere a infecției, a fost relansată organizarea preconizată a scrutinelor electorale. Aceasta în pofida atestării celui de-al doilea val al pandemiei. În Republica Moldova am avut o situație diferită de cea din majoritatea statelor din Europa, aici nu a existat un prim val separat de cel de-al doilea, ci o creștere continuă a numărului de infectați. În astfel de circumstanțe, autoritățile Republicii Moldova au decis să desfășoare totuși alegerile. În acest sens, au fost adoptate decizii de organizare a scrutinelor, când în majoritatea statelor europene încă se practica amânarea pentru o perioadă mai târzie a alegerilor programate [4].

Contextul național al organizării alegerilor în condițiile COVID-19

De la începutul pandemiei (martie 2020), în Republica Moldova au fost organizate mai multe tipuri de scrutine (alegeri parlamentare noi în circumscripția uninominală nr. 38, Hâncești – 15 martie 2020;

alegeri prezidențiale – 01 noiembrie 2020; alegeri parlamentare anticipate – 11 iulie 2021).

Această presiune constantă exercitată asupra alegătorilor, dar în special asupra funcționarilor electorali privind riscurile de contaminare cu virusul COVID-19 la locul de muncă a generat o schimbare în starea lor psihică, fizică și emoțională. Aceste aspecte constituie elemente ale stresului profesional, în condițiile în care până la pandemie funcționarii electorali erau obișnuiți cu un tip de comportament la locul de muncă (birourile electorale), iar în perioada pandemiei sunt obligați să se conformeze și să respecte cerințe anti-COVID: de la respectarea distanței sociale până la pixuri individuale pentru fiecare alegător, persistând riscul infectării cu virus.

În context, în rezultatul coordonării acțiunilor dintre Comisia Electorală Centrală și Comisia Națională Extraordinară de Sănătate Publică a fost elaborată și o *Instrucțiunea cu privire la măsurile de prevenire a infecției COVID-19 în perioada electorală*. Nerespectarea acestor măsuri de prevenire duce la răspundere contravențională, iar în cel mai rău caz – la compromiterea sănătății și chiar la îmbolnăvire, care, de altfel, alimentează stresul profesional și contaminează stabilitatea emoțională. Instrucțiunea cu privire la măsurile de prevenire a infecției COVID-19 în perioada electorală a fost elaborată și aprobată cu scopul de a optimiza și standardiza aplicarea procedurilor electorale ce țin de organizarea și desfășurarea alegerilor în condiții de pandemie [3].

Instrucțiunea a reglementat în mod separat măsurile de protecție pentru alegători, funcționari electorali și concurenți. De asemenea, aplicarea măsurilor de protecție a fost stabilită separat pentru etapele procesului electoral: perioada electorală,

ziua alegerilor și perioada de după ziua votării. Reglementările au acoperit preponderent activitatea organelor electorale, și în mod mai puțin suficient activitățile de campanie (întuniri electorale, activități din „ușă-în-ușă” etc.). Printre reglementările cele mai relevante proceduri de vot menționăm:

- Obligatoritatea respectării, în perimetrul secției de votare (SV), a regulilor privind distanțarea socială și interdicția întrunirilor cu participarea unui număr mai mare de 50 de persoane;

- Amenajarea localului SV în corespundere cu respectarea distanței sociale de 1 metru între funcționarii electorali;

- Efectuarea obligatorie a termometriei fiecărui alegător la intrarea în secția de votare;

- Instalarea, la intrarea în secția de votare, în locuri vizibile și accesibile pentru alegători, a dozatoarelor cu soluție dezinfectantă pe bază de alcool;

- Condiționarea accesului alegătorilor în secția de votare și în sediul organelor electorale de purtarea obligatorie a măștii de protecție. Membrii BESV au fost obligați să ofere gratuit câte o mască de protecție fiecărui alegător în ziua alegerilor;

- Exercițarea votului la locul aflării (domiciliu sau reședință) de către alegătorii care sunt în autoizolare (pentru tratament la domiciliu, persoane contacte, persoane revenite de peste hotare din zona roșie și cei care manifestă simptome ale infecției respiratorii acute);

- Pe parcursul zilei alegerilor, a fost obligatorie aerisirea frecventă a spațiului secției de votare, iar în caz de posibilitate aerisirea permanentă, precum și dezinfectarea, pe parcursul zilei, a spațiului și suprafețelor de lucru din secția de votare;

- în incinta secției de votare, concomitent, a fost permisă intrarea unui număr limitat de alegători, egal cu numărul de cabine de vot utilizate (de ex., 2 cabine de vot – 2 alegători prezenți concomitent).

Urmare a acestor aspecte, în cadrul studiului se înaintează ipoteza de cercetare, potrivit căreia funcționarii electorali sunt supuși unui stres

profesional în perioada pandemiei de COVID-19 și este afectată stabilitatea emoțională, în condițiile în care aceștia, până la pandemie, erau obișnuiți cu un tip de comportament la locul de muncă, iar acum sunt obligați să se adapteze la noile limitări de resurse, condiții de muncă, timp și nevoi ale lor.

Designul metodologic al studiului

Pentru atingerea obiectivelor propuse în cadrul articolului au fost folosite atât metode specifice abordării calitative a investigației sociologice, cât și metode specifice abordării cantitative, prin abordarea sistemică și interdisciplinară. Datele primare au fost obținute în baza cercetării sociologice aplicative.

Datele calitative și cantitative au fost obținute prin intermediul chestionarului elaborat a cuprins structură mixtă de 16 întrebări, grupul țintă al cercetării l-a constituit în primul rând, funcționarii electorali din regiunea de nord al Republicii Moldova, precum și evidențierea problemelor de securitate și sănătate în muncă în perioada scrutinelor electorale Diseminarea datelor:

- Perioada chestionării: noiembrie-decembrie 2021.

- Chestionarea a fost realizată pe un eșantion de 238 de funcționari electorali, din care:

- Bărbați – 65%

- Femei – 35%

Cea mai mare parte a funcționarilor electorali chestionați (74,4%) sunt cuprinși în limita de vârstă 25-55 ani, respectiv:

- 25-40 ani – 89 de persoane;

- 40-55 ani – 88 de persoane.

Și doar 16% (38 de persoane) au vârsta 55+, iar 9,7% (23 de persoane) – 18-25 de ani. Aceste date ne vor permite să analizăm calitativ, care din grupurile de vârstă de funcționari este mai rezistent la stresul profesional în condițiile unei presiuni constante (riscul de sănătate) și manifestă o stabilitate emoțională. De asemenea, 56% din cei chestionați au studii de specialitate (colegiu) și superioare de

licență, iar 15,5% - studii de masterat, ceea ce indică, cel puțin, asupra nivelului înalt al responsabilității civice, al gradului înalt de familiarizare cu riscurile de sănătate publică, al conduitei etc.

Analiza sociologică a stresului profesional al funcționarilor electorali. Studiu de caz: or. Bălți

Așa precum s-a menționat *supra*, Comisia Electorală Centrală a remis către circumscripțiile electorale Instrucțiunea cu privire la măsurile de prevenire a infecției COVID-19 în perioada electorală, care a fost adusă la cunoștința tuturor funcționarilor electorali. Astfel, la întrebarea „*Ați făcut cunoștință cu instrucțiunea privind modalitatea de organizare și desfășurate de către CEC a scrutinelor electorale, în condițiile situației pandemice COVID-19?*” 96,6% din respondenți au răspuns „DA”, pe când doar 3 persoane (1,3%) au răspuns „NU” și 5 persoane (2,1%) – „NU ȘTIU”.

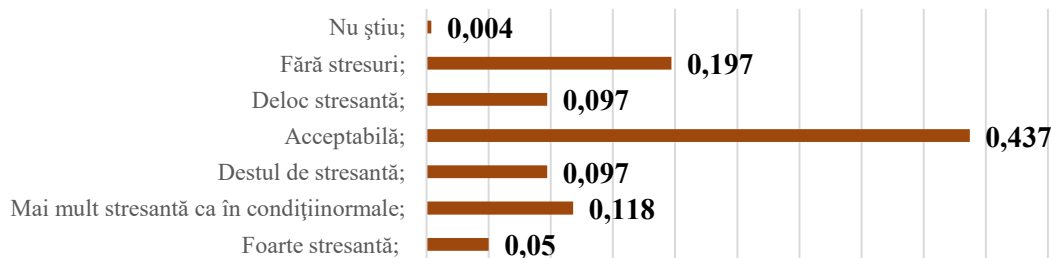
Faptul că, doar 8 persoane n-au făcut cunoștință cu Instrucțiunea menționată, nu denotă iresponsabilitatea civică și necunoașterea aplicării măsurilor de protecție la locul de muncă de către funcționarii electorali. Normele și conduită pe timp de pandemie sunt cunoscute de toți și, cel puțin, respectate atât de funcționari, cât și de către alegători. Totuși, necunoașterea Instrucțiunii nu reduce din stresul profesional și din stabilitatea

emoțională a funcționarilor electorali, întrucât la locul de muncă toți sunt conștienți de faptul expunerii la riscurile contaminării, mai ales când se înregistrează un flux mare de alegători.

În aceeași ordine de idei, 81,5% din cei chestionați au menționat că posedă experiență de a activa în organele electorale inferioare (birouri electorale) pe timp de pandemie, mai exact în perioada martie 2020 - septembrie 2021, ceea ce prezumă că ei au fost familiarizați cu respectarea măsurilor antipandemice. De asemenea, ne permite să concluzionăm că ei fac parte din categoria celor funcționari, care n-au fost afectați de stresul profesional sau au fost afectați într-o măsură redusă, suportabilă. Este foarte puțin probabil, ca o persoană să se întoarcă repetat într-un mediu ostil din punct de vedere psihologic, care generează nu doar o instabilitate emoțională, dar și supune riscului sănătatea ei.

Astfel, la întrebarea „*Cât de stresantă a fost activitatea în cadrul organului electoral pe timp de pandemie COVID-19*”, doar 1/4 din respondenți (63 de persoane) au fost supuși unui stres profesional ridicat, restul – cca. 74% s-au simțit confortabil și în limitele acceptabile ale stresului la locul de muncă, din care 46 de persoane (19,7%) nici n-au avut stres profesional, situație reflectată în graficul de mai jos (Fig. 1).

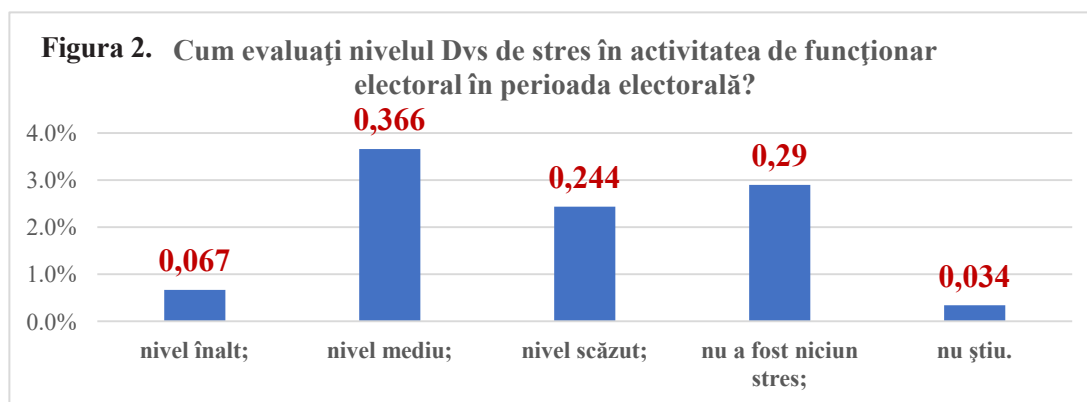
Figura 1. Cât de stresantă a fost activitatea în cadrul organului electoral pe timp de pandemie COVID19

Sursa: elaborat de către autor.

Aceste rezultate nu diferă, în mare măsură, de răspunsurile celor chestionați la întrebarea „Cum evaluați nivelul Dvs. de stres în activitatea de funcționar electoral în perioada electorală”, deoarece orice persoană, din momentul angajării, se adaptează cognitiv și psiho-emoțional la locul de muncă, ajungând, la un moment dat, într-o zonă de confort. Astfel, majoritatea (90%) din funcționarii

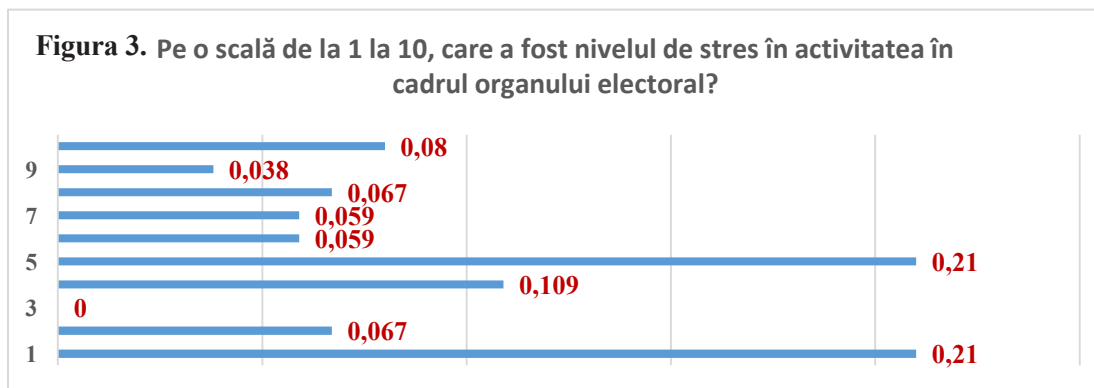
electorali au menționat că, nivelul de stres în activitatea lor profesională este medie/scăzut, iar fiecare al treilea (29%) respondent chiar nu are nici un stres în activitatea lui, situație creionată în graficul de mai jos. De cealaltă parte, fiecare al șaptelea (6,7%) funcționar este supus unui nivel de stres înalt, cauzele fiind multiple: de la suprasolicitări până la relații interpersonale în cadrul colectivului (Fig.2).

Sursa: elaborat de către autor.

Acceași tendință o întâlnim și în analiza răspunsurilor la întrebarea „Pe o scală de la 1 la 10, care a fost nivelul de stres în activitatea în cadrul organului electoral”, unde mai mult de jumătate de funcționari (65%) au indicat un nivel scăzut/mediu al stresului în cadrul

organului electoral, punctând de la 1 la 5, și doar 8% (19 persoane) au indicat un nivel de stres foarte ridicat. Restul – 27% au apreciat nivelul de stres în cadrul organului electoral ca fiind acceptabilă/destul de grea, punctând de la 6 la 9 (a se vedea Fig.3).

Sursa: elaborat de către autor.

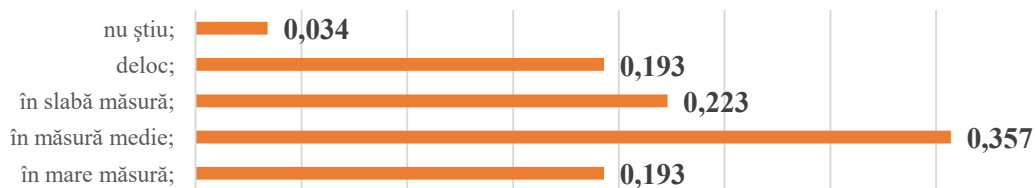
Deși Instrucțiunea cu privire la măsurile de prevenire a infecției COVID-19 în perioada electorală, precum și acțiunile întreprinse de către Comisia Electorală Centrală vizau minimizarea riscurilor de sănătate, pandemia a produs efecte semnificative asupra nivelului de bunăstare psiho-emoțională a funcționarilor electorali.

Din datele analizate reiese că, chiar dacă funcționarii electorali s-au adaptat și rezistă la stresul profesional, atunci stabilitatea lor emoțională pe fonul pandemiei este supusă unor puternice presiuni psihice și tulburări emoționale. Astfel, se observă că mai mult de jumătate din funcționarii electorali (55%) în măsură medie și mare au fost afectați psiho-emoțional în condițiile respectării măsurilor de prevenire a infecției COVID-19. Explicația

pentru aceste diagnostice rezidă în stresul cauzat de certitudinea că ai COVID, în necesitatea de a te izola, în anxietatea și depresia că îți poți pierde locul de muncă, stabilitatea socială și economică, sănătatea.

Deși implicațiile psihologice pe timp de pandemie se răsfrâng asupra tuturor funcționarilor electorali, unele grupuri de vârstă trăiesc aceste efecte diferit. Astfel 41,6% din funcționarii chestionați au fost afectați în slabă măsură (53 de persoane) sau chiar deloc (46 de persoane) din punct de vedere psiho-emoțional. Cei mai mulți din această categorie fac parte funcționarii tineri, cu vârsta cuprinsă între 25-40 de ani, urmat de cei cu vârsta între 18-25 de ani. De asemenea, au fost și cei cu vârsta cuprinsă între 40-55 de ani care n-au fost afectați psiho-emoțional, însă ei reprezintă minoritatea (a se vedea Fig.4).

Figura 4. În ce măsură respectarea măsurilor de prevenire a infecției COVID-19 v-a influențat starea psiho-emoțională pe parcursul activității în cadrul organului electoral?

Sursa: elaborat de către autor.

Aceste schimbări minime la nivel de bunăstare psiho-emoțională se explică prin faptul că, acești funcționari electorali fie că n-au fost infectați de virusul COVID-19, fie că au avut o formă ușoară de boală (fiind totodată vaccinați), respectiv ei au trecut peste senzația de anxietate și tulburări emoționale.

În aceeași ordine de idei, la întrebarea „Cum ați aprecia starea Dvs. emoțională după dizolvarea organului electoral în care ați activat” 95% din funcționarii chestionați au răspuns pozitiv, de la

„ACCEPTABILĂ” până la „FOARTE BUNĂ”, ceea ce ne demonstrează despre nivelul de bunăstare psiho-emoțională agreeat și, într-o oarecare măsură, confortabil pentru funcționari.

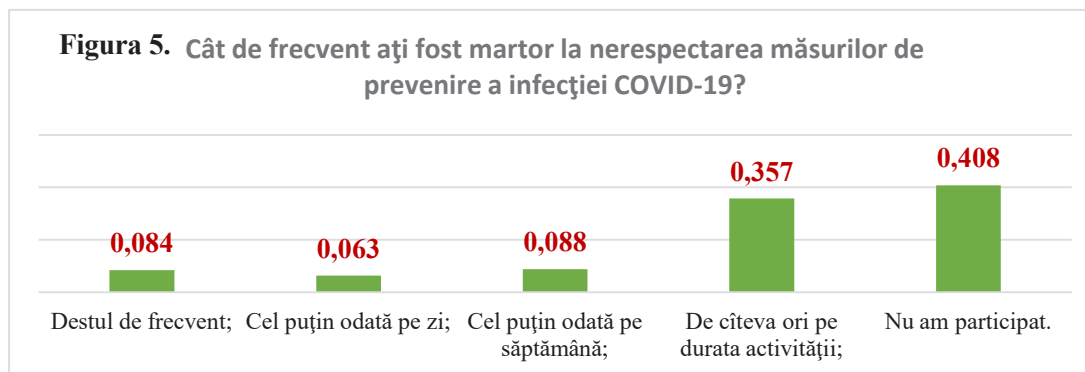
Totuși, este necesar de evidențiat și faptul că, în procesul chestionării o parte din respondenți nu sunt sinceri în răspunsuri. Cauzele pot fi multiple, de la cele personale până la frica de a fi criticați (cu toate că chestionarele sunt nepersonalizate). Astfel, mai multe studii din domeniu au arătat că, odată cu răspândirea

pandemiei stările de anxietate, depresie și tulburare emoțională s-au acutizat la toate categoriile de vârstă, indiferent de statutul social, ocupația, veniturile etc., întrucât efectele negative ale măsurilor de izolare, a obligativității de respectare a măsurilor de protecție, a consecințelor post-COVID asupra sănătății etc. au afectat, fără excepție, bunăstarea psiho-emoțională a fiecărui cetățean.

Așa precum s-a menționat anterior, restricțiile impuse de către Comisia Electorală Centrală în cadrul organelor electorale au avut impact asupra echilibrului și bunăstării psiho-emoționale a funcționarilor. Aceștia erau obligați să adopte un comportament distinct față de cel de până la pandemie, atât față de ei, cât și față de alegători și concurenți electorali. La întrebarea dacă „*Au existat încălcări/acțiuni de nerespectare a măsurilor de prevenire a infecției de COVID-19 din partea altor actori electorali pe durata activității de funcționar electoral*”, 80% din respondenți au răspuns „NU” și doar 8% au semnalat despre incidentele la organele electorale, cum ar fi nerespectarea distanței sociale, lipsa termometriei, prezența actorilor electorali fără măști.

În același context, stresul profesional și stabilitatea emoțională au fost influențați și de responsabilitatea pe care o poartă funcționarul electoral în ceea ce privește asigurarea respectării cerințelor din Instrucțiunea cu privire la măsurile de prevenire a infecției COVID-19 la organele electorale. Atenția maximă, spiritul de observație, timpul de reacție, comunicarea și modalitatea cum se face atenționarea alegătorilor și actorilor electorali la respectarea regulilor de protecție – toate au impact asupra echilibrului psiho-emoțional al funcționarului.

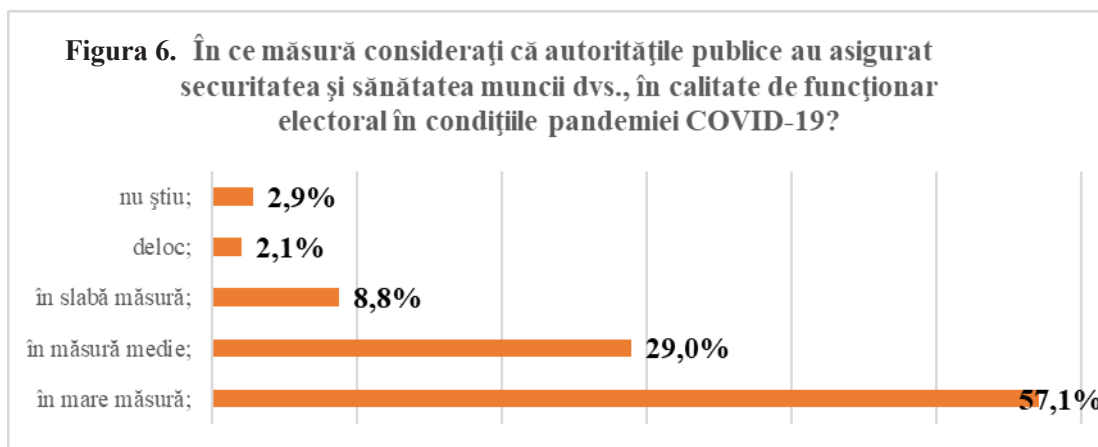
Acest aspect este ilustrat în Figura 5. Astfel, 60% din funcționari au fost împuterniciți și responsabili de asigurarea respectării măsurilor de prevenire. Periodicitatea fixării abaterilor de la respectarea măsurilor este una medie/scăzută, de la câteva pe zi până la câteva ori pe durata activității. Acest fapt se explică prin măsurile luate de guvernare cu privire la campania de informare a populației despre respectarea regulilor la urnele de vot, despre pregătirea și instruirea funcționarilor electorali, fapt care implică în sine un stres profesional.

Sursa: elaborat de către autor.

Anume de calitatea organizării, asigurării și implementării de către factorii de decizie ai Comisiei Electorale Centrale a măsurilor de prevenire împotriva

infecției COVID-19 depinde nivelul de siguranță a funcționarului la locul de muncă, nivelul confortului și bunăstării psiho-emoționale, precum și dorința de a activa în aceste condiții de stres și pentru perioade

Sursa: elaborat de către autor.

elective ulterioare [Fig. 6]. Astfel, la întrebarea „În ce măsură considerați că autoritățile publice au asigurat securitatea și sănătatea muncii Dvs., în calitate de funcționar electoral în condițiile pandemiei COVID-19”, majoritatea (86%) au răspuns pozitiv și doar 11% (26 de persoane) și-au manifestat nemulțumirea vizavi de calitatea organizării măsurilor de prevenire antipandemice, care le-ar fi pus în pericol sănătatea și securitatea lor. A se vedea graficul de mai jos.

De aceea, la următoarea întrebare „În cadrul următorului scrutin, Dvs. intenționați să vă implicați în activitățile organului electoral”, 83% din respondenți au răspuns „DA” și doar 5% - „NU”. Deducem că, funcționarii electorali, sub presiunea riscului contaminării, acceptă acest nivel de stres profesional și al disonanței psiho-emoționale la locul de muncă, ceea ce presupune că și-au creat deja o conduită între ei și evenimentul perceput ca amenințător – pandemia COVID-19, cu scopul de a stăpâni, a ține sub control sau a diminua impactul pandemiei asupra stării sale de confort fizic și psihic.

În final, la întrebarea „Care sunt recomandările/comentariile Dvs., în vederea depășirii stresului profesional al funcționarului electoral? Vă rugăm

să enumerați”, au fost înaintate următoarele recomandări:

➤ Ce vizează măsurile de prevenire și protecție:

- respectarea regulilor de către alegători;
- să se respecte regulile de securitate în continuare, inclusiv să se respecte atât de concurenți electorali, cât și de alegători: (respectarea distanței, aplicarea măștilor, aerisirea încăperilor, dezinfectarea mâinilor)

- sa fie organizate câteva pauze, în timpul cărora se poate de efectuat aerisirea;

- amenajarea secțiilor de votare cu încălzire.

➤ Ce vizează instruirea:

- desfășurarea instruii privind depășirea situațiilor de stres până și după;

- organizarea cursurilor de instruire post-factum în baza rezultatelor (greșeli, recomandări);

- organizarea unui număr mai mare de seminare specializate pe organizarea alegerilor;

- să se organizeze mai bine conștientizarea populației cu privire la procedura de desfășurare a electivelor și a măsurilor de prevenire și protecție.

➤ Ce vizează stresul profesional și stabilitatea emoțională:

- mai multă liniște și atenție;
- respectarea normelor și încredere în sine;
- o atmosfera plăcută din partea alegătorilor și a comisiei;
- sa nu facem panică, să respectăm regulile de protecție;
- se exagerează prea mult, trebuie să fim optimiști și pozitivi;
- sa fim mai calmi; să nu ne lăsăm afectați, sa facem lucrul bine;
- după volumul și lucrul efectuat - suntem puțin remunerat.

Concluzii

Analiza rezultatelor chestionării funcționarilor electorali cu genericul „*Stresul profesional și stabilitatea emoțională a funcționarilor electorali în perioada pandemiei de Covid-19: experiența Republicii Moldova*” permite de a scoate în evidență următoarele concluzii:

1. Pandemia COVID-19 a avut un impact asupra bunăstării psiho-emoționale a funcționarilor electorali. Aceasta rezidă în stresul cauzat de certitudinea că funcționarul ar putea avea COVID, ceea ce condiționează obligativitatea autoizolării, iar aceasta duce la anxietate și depresie, întrucât poate conduce la pierderea locului de muncă, a stabilității economice, a sănătății.

1. Totuși, în organele electorale, pandemia COVID-19 n-a generat un nivel înalt al stresului profesional, ci unul moderat, funcționarii simțind-se confortabil și în limitele acceptabile ale stresului la locul de muncă. Aceasta se explică prin experiența deja trăită în campaniile electorale anterioare, în cadrul cărora s-a format un comportament distinct de cel obișnuit.

2. Pandemia a avut un impact disproporționat asupra diferitor categorii de funcționari (după vârstă și experiența de lucru). Stres ridicat l-au manifestat funcționarii, care și-au desfășurat de prima dată

activitatea într-un organ electoral, ei reprezentând minoritatea din cei chestionați (7%), precum și funcționarii din categoria de vârstă 55+, care fac parte din grupul de risc major și constituie 12% din numărul total al eșantionului.

3. Grupurile cele mai afectate de instabilitatea emoțională au beneficiat de mai puțin suport în menținerea bunăstării psiho-emoționale. Atunci când nu se ține cont de acest principiu, răspunsul de politici riscă a nu fi eficient sau a nu genera rezultatele așteptate. Analiza recomandărilor funcționarilor a relevat că ei pledează la o mai mare atenție și liniște față de ei, precum și să fie remunerați cu un adaos suplimentar pentru activarea în condiții cu risc sporit de contaminare.

4. Deși măsurile întreprinse erau rezonabile și necesare, acestea au produs efecte semnificative asupra nivelului de stres profesional al funcționarilor. Analiza datelor au arătat că, majoritatea din cei chestionați vor continua să activeze în condiții restrictive, elaborând-și un comportament de rezistență la acest flagel profesional al contemporanității.

Referințe bibliografice

1. *Codul electoral al Republicii Moldova*. Nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997, art. 14-26.
2. *Efectele pandemiei COVID-19 din anul 2020 asupra organizării și desfășurării alegerilor în statele post-sovietice: Studiu transversal al mediilor electorale din Ucraina, Republica Moldova, Georgia și Kârgâzstan*. Rețeaua Europeană a Organizațiilor de Monitorizare a Alegerilor – ENEMO, 2020.
3. *Instrucțiunea privind modalitatea de organizare și desfășurare de către Comisia Electorală Centrală a scrutinelor electorale în condițiile situației pandemice cu infecția COVID-19*. – <https://a.cec.md/ro/instructiuni-aprobate-de-comisia-electorala> (accesat – 10.04.2022).
4. *Notă analitică. Impactul COVID-19 asupra alegerilor*. Asociația pentru Democrație Participativă, 2021. – <http://www.e-democracy.md/files/pr/nota-impact-covid-19-alegeri.pdf> (accesat – 10.04.2022).